

PM 2017:45

Alexander Börefelt
Lennart Persson

2017-06-26

MM-utredning Simonsland

1. Inledning

Som ensam fastighetsägare i området Simonsland i Borås står Kanico Fastighetsutveckling i begrepp att utveckla området med planer på bland annat ett hotell, fler bostäder och gymverksamhet. Området består idag främst av verksamheter kopplade till textilbranschen: högskola, gymnasium, inkubatorer etc.

Inför överlämnandet av planprogram för detaljplaneändring till Borås Stad ska Kanico komplettera med en Mobility Management-utredning för området och har därför bett Trivektor att ta fram den. Syftet med utredningen är att utifrån förutsättningarna i Simonsland föreslå åtgärder som kan skapa bra utbud av tjänster för alla som rör sig i området. Utredningen ska ge en översiktlig bild av möjliga åtgärder och tjänster som stärker resandet och tillgängligheten utan bil, främst inom området och kopplingen till Borås centrum men även till och från Simonsland.

Som underlag till arbetet har MaxLupo använts vilket är ett verktyg för att integrera Mobility Management i att minska beroendet av privata motoriserade transporter och uppnå ett mer hållbart resande. I MaxLupo finns ett hundratal goda exempel från Europa för att diskutera planeringsfrågor.

1.1 Mobility Management

Grundläggande för Mobility Management (MM) är användningen av mjuka åtgärder, såsom information och kommunikation, organisation och samverkan, samt marknadsföring. Genom att kombinera åtgärder som byggandet av ny infrastruktur, med mjuka åtgärder kan efterfrågan påverkas på olika slags transporter, inte i första hand utbudet. Det innebär ofta ett kostnadseffektivt sätt att öka andelen hållbara resor.

1.2 Användning av denna MM-utredning?

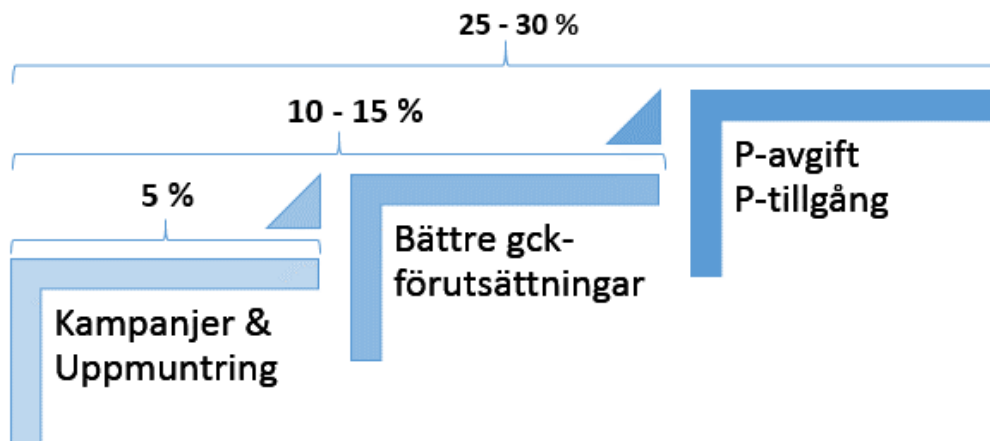
Kanicos vision är att boende, anställda och besökare på Simonsland inte ska behöva privat bil. Simonsland ska vara en del av Borås centrum och växa ihop med centrumkärnan. Denna MM-utredning utgör Kanicos handlingsplan för kommande arbete med MM-åtgärder och som underlag till diskussion med Borås Stad angående tillgänglighet till olika färd sätt.

Trivektor rekommenderar att en person hos Kanico har en samordnande funktion för arbetet med Mobility Management för att säkerställa att planer granskas utifrån MM-planens tanke att det ska vara en handlingsplan. Den samordnande funktionen ska även säkerställa att åtgärder genomförs, hitta synergieffekter av flera samtidiga åtgärder samt utvärdering och uppföljning.

2. Mobility Management-åtgärder

Åtgärderna har delats upp efter när i byggprocessen som de uppkommer. Inom området ”Fysisk planering” har vi samlat de åtgärder som genomförs under detaljplane- och bygglovsprocessen. I det andra området finns åtgärder som är av karaktären, tjänster, information och uppmuntran i den fysiska miljön och direkt mot användarna av infrastrukturen. Åtgärderna har även placeras när i tid de med fördel ska genomföras – idag, 1-3 år (byggtid) och 5 år (färdigbyggt).

I figur 4-1 visas en sammanställning av ungefärlig effekt för att minska antalet bilresor för tre övergripande åtgärds-kategorier. Sammanställningen är gjord av Trivector för att illustrera potentiell överflyttningspotential utifrån erfarenheter från en mängd olika studier.

Figur 2-1 Potentiell överflyttningseffekt för olika typer av åtgärder i syfte att minska antalet bilresor och därmed efterfrågan på parkering.
Not: PM Effektunderlag – åtgärder för grön resplan, Trivector (tagit från effektunderlag sid 22)

2.1 Fysisk planering

Förbättrad gång- och cykelinfrastruktur

Aspekter som värderas högt hos fotgängare och cyklister är trygghet, genhet samt att gång- och cykelvägarna leder ända fram till målpunkten, till exempel entréer och busshållplatser. Detta är viktiga aspekter inom Simonsland men minst lika viktiga till och från området, det vill säga sammanhängande stråk som leder fotgängaren och cyklister till ända fram till målpunkter. Viktiga målpunkter utanför Simonsland är bland annat högskolan, Borås centrum och resecentrum.

Tydlig vägvisning i form av skyltar och ljussatta stråk underlättar för besökaren att ta sig fram. Skyltning syftar till att visa den snabbaste färdvägen till viktiga målpunkter och göra resan överskådlig genom att ange avstånd. Skyltning inom Simonsland samt stråket till resecentrum och Borås centrum bör skyltas upp och kan även utformas med ljus- och färgsättning för att göra gångvägen mer attraktiv.

Åtgärden riktar sig mot alla som ska resa till/från och befinner sig i Simonsland och innebär samverkan och dialog med Borås Stad för att säkerställa att kvaliteter enligt stadens riktlinjer uppfylls.

Åtgärdens effekt

Studier visar att boende/anställda i ett område med goda förutsättningar för gång går 2-4 gånger mer och kör 5-15 % mindre bil jämfört med boende/anställda i område med sämre förutsättningar för gång. För besökare bedöms ett förbättrat gångstråk ha en positiv effekt under förutsättning att den kommuniceras.

Den exakta effekten av vägvisning är osäker, men ett förbättrat gångstråk ha en positiv effekt för besökare. Det innebär en trygghet för besökaren att snabbt och utan omvägar hitta till sitt slutmål.

När genomföra?

Åtgärden genomförs under detaljplane- och bygglovsskedet.

Idag	1-3 år (byggskedet)	5 år (färdigbyggt)
-------------	---------------------	--------------------

Hur säkerställs åtgärden?

Det är viktigt att kommande planer granskas utifrån viktiga kvaliteter för fotgängare och cyklister säkerställas.

Säkerställa utrymme för bilpool och cykelpool

Etablering av bilpool och cykelpool innebär att nyttjare i ett slutet system, som boende i ett visst hus eller anställda på ett företag, kan boka och använda fordonen med utgångspunkt i Simonsland. Det kan minska behovet av egen bil och därmed behovet av bilparkering för boende och verksamma. I en cykelpool kan med fördel olika typer av cyklar ingå, vanliga cyklar, lådcyklar och elcyklar.

Åtgärden innebär att på kvartersmark eller i byggnad tillskapa utrymme som kan användas för bilpool och/eller cykelpool. Placering av bilpool bör ligga närmare övriga bilparkeringsplatser för att visa att dessa fordon är prioriterade ur tillgänglighetssynvinkel. Plats för bilpool och cykelpool tillskapas i detaljplane- och bygglovsskedet. Åtgärden riktar sig framförallt mot boende och verksamma i Simonsland.

Åtgärden innebär även att studera möjlighet att bilpool och cykelpool ska inbegripa elbilar och elcyklar.

Åtgärdens effekt

Effekten av bilpool varierar beroende på var den är etablerad. I en studie som Tri-vector genomförde år Sunfleet konstaterades att en bil i pool ersätter cirka 5 privatbilar. Det medför att behovet av bilparkeringsplatser för nybyggnationerna i Simonsland kan minska genom dialog med Borås Stad.

När genomföra?

Åtgärden genomförs under detaljplane- och bygglovsskedet.

Idag	1-3 år (byggskedet)	5 år (färdigbyggt)
-------------	---------------------	--------------------

Hur säkerställs åtgärden?

Genom att Kanico tar fram hur stort behovet av bilpool och cykelpool kan förväntas bli kan utrymmet som poolerna kräver beräknas samt att kommande planer granskas utifrån behovet av yta och funktion.

Cykelparkering

För att skapa bra förutsättningar för ökat cyklande är placering och utformning av cykelparkeringar mycket viktig. De ska vara belägna nära målpunkter som entréer och hållplatser och det ska finnas möjligheter att antingen låsa in cykeln eller utforma cykelställen så att de är säkra. Genom val av utformning och placering kan detta även vara ett bra sätt att marknadsföra cyklande. Ett exempel är Inägogatan i Göteborg där ett cykelrum är placerat i väl synligt läge i ett bostadshus.

Åtgärden innebär att minst det antal cykelparkeringar som finns angett i aktuella parkeringstal ska anläggas enligt Borås Stads parkeringsnorm. Genom att arbeta med attraktiva cykelparkeringar kan möjlighet till att reducera antalet bilparkeringsplatser för nybyggnationerna vid dialog med Borås Stad.

Åtgärdens effekt

Det är svårt att kvantifiera effekterna av cykelparkering, men åtgärden är viktig för att förstärka effekter från andra åtgärder som förbättrad cykelinfrastruktur och marknadsföring av cykling. Bra cykelparkeringar i anslutning till kollektivtrafiken är viktigt sett ur ”hela resan”-perspektivet, det vill säga när en resa från dörr till dörr genomförs med fler än ett färdstätt.

När genomföra?

Åtgärden genomförs under detaljplane- och bygglovsskedet samt under byggskedet.

Idag	1-3 år (byggskedet)	5 år (färdigbyggt)
------	---------------------	--------------------

Hur säkerställs åtgärden?

Det är viktigt att kommande planer granskas utifrån att identifiera de mest lämpliga platserna för attraktiv cykelparkering.

Samnyttjande bilparkering

En parkeringsplats avsedd för ett syfte, vare sig det gäller för verksamma, boende eller besökare utnyttjas inte under stora delar av dygnet. Med samnyttjande av parkering, då en parkeringsplats kan nyttjas av både verksamma, boende och besökande kan antalet parkeringsplatser minskas, medan efterfrågan fortfarande tillgodoses.

För att skapa ett flexibelt parkeringssystem bör inte bilparkeringen vara knuten till enskilda byggnader utan samlas i gemensamma parkeringsanläggningar.

Åtgärdens effekt

Vilken effekt, mätt i antal parkeringsplatser, som kan uppnås med samnyttjande beror på efterfrågan för olika målgrupper. Det minskade antalet bilparkeringsplatser varierar mellan 0-50 %. En varierande efterfrågan för boende, verksamma och besökare till handel ger störst potential för samnyttjande.

När genomföra?

Åtgärden genomförs under detaljplane- och bygglovsskedet.

Idag	1-3 år (byggskedet)	5 år (färdigbyggt)
-------------	---------------------	--------------------

Hur säkerställs åtgärden?

Genom en parkeringsutredning och dialog med Borås Stad i detaljplane- och bygglovsskedet.

Etablering av laddinfrastruktur

Åtgärden innebär att möjliggöra laddning av privatpersoners elfordon (cykel och bil) i parkeringsanläggningarna. Åtgärden förbereds i byggskedet och antalet laddplatser utökas i takt med att efterfrågan stiger. Det är därför av stor vikt att redan i tidigt skede förbereda för erforderlig laddinfrastruktur beroende på om det är en elbil eller en elcykel som ska laddas samt om fordonet ska snabbbladdas eller inte. Därmed är det viktigt att dialog och samverkan sker med Borås Stad och Borås Energi och Miljö.

Placeringen av laddinfrastruktur är också viktig då det kan fungera som signalvärde, framförallt för elbilar. Med det menas att parkeringsplatser för privatpersoners elfordon placeras i mer attraktiva lägen än parkeringsplatser för bilar med förbränningsmotorer. Placering bör därför redan studeras under detaljplane- och bygglovsskedet.

Denna åtgärd är även starkt sammankopplad med åtgärden ”Säkerställa utrymme för bilpool och cykelpool” då elbilar och elcyklar kan inbegripas i fordonspoolerna.

Åtgärden riktas mot boende, verksamma och besökare till Simonsland.

Åtgärdens effekt

Den huvudsakliga effekten av etablering av laddinfrastruktur är kopplat till avgasutsläpp och partiklar i Simonslands närmiljö. Minskningen av koldioxidutsläpp under körning varierar kraftigt beroende på vilka fordonstyper som jämförs varför ett begränsat intervall är svårt att ange.

När genomföra?

Åtgärden genomförs under detaljplane- och bygglovsskedet samt byggskedet.

Idag	1-3 år (byggskedet)	5 år (färdigbyggt)
-------------	----------------------------	--------------------

Hur säkerställs åtgärden?

En parkeringsutredning med förslag till lösning av parkering som innefattar laddinfrastruktur avseende placering av parkeringsplatser för elfordon (cykel och bil).

2.2 Tjänster, information och uppmuntran

Kanicos hållbarhetsprofil

Kanico kan genom en tydlig hållbarhetsprofil, både gällande energieffektivitet och transport, förmedla en bild för anläggningen som uppmuntrar hyresgäster (boende och verksamma) och besökare att resa hållbart.

I hållbarhetsprofilen bör utbildning för Kanicos medarbetare ingå om hur hållbara resor ska kommuniceras samt att informera och uppmuntra hyresgäster och besökare om hur de kan ta sig till fots, med cykel och med kollektivtrafik innan de ska resa till Simonsland. Information kan förmedlas antingen som punktinsatser genom till exempel informationspaket till kommande bostadsspekulanter och potentiella nya verksamheter, kontinuerligt eller båda delarna genom Kanicos och hyresgästernas olika informationskanaler. Det är viktigt att hållbarhetsprofilen även inkluderar dialog med Västtrafik om kollektivtrafiken till och från Simonsland.

Gröna hyresavtal är ett sätt för en fastighetsägare att inkludera transporter i hyresavtal. Organisationen Fastighetsägarna har tagit fram en standardmall för det där en liten del innefattar transporter. Kanico kan använda detta som utgångspunkt och sedan inkludera t.ex. bilpool, cykelpool, tillgång till cykelparkering etc. Avtalet beskriver vad som är hyresvärdens ansvar, vad som är hyresgästens ansvar och vad som är gemensamt ansvar.

Åtgärden riktar sig mot Kanico och Kanicos hyresgäster, både boende och verksamma.

Åtgärdens effekt

Hållbarhetsprofilen har ingen effekt i sig men bidrar till att andra åtgärder får större effekt. Effekten av information och marknadsföring av kollektivtrafiken varierar med 0,9-3,8 % färre bilresor per år. Ju tidigare marknadsföringen sker då ett område ska bebyggas desto större effekt får den på minskat bilresande och ökat kollektivtrafikresande. Effekten berör alla resenärer.

När genomföra?

Åtgärden kan genomföras direkt och för att uppnå hög effekt ska den vara en del av Kanicos verksamhet över tid.

Idag	1-3 år (byggskedet)	5 år (färdigbyggt)
------	---------------------	--------------------

Hur säkerställs åtgärden?

Genom att utveckla transportdelen i ett grönt hyresavtal samt vilken information och uppmuntran som är viktig att sprida till Kanicos hyresgäster kopplat möjligheter till resandet.

Informationsskyltar

Åtgärden syftar till att informera och uppmuntra Simonslands boende, verksamma och besökare om hur de kan ta sig till fots och med kollektivtrafik när de är på plats. Informationen kan förmedlas via digitala informationsskärmar på strategiska platser och tryckt information och bör bestå av resväg och restid till olika målpunkter, taxiplatser mm. beroende på om besökaren vill gå, resa med kollektivtrafik, åka taxi eller kanske cykla. Information om kollektivtrafikavgångar kan förmedlas med hjälp av realtidsskyltar i entréer.

Västrafik erbjuder idag en tjänst som innebär att de levererar mjukvara, det vill säga det som ska visas på skärmar, medan Kanico står för att den fysiska infrastrukturen i form av skärmar och drift av dem.

Åtgärdens effekt

Effekten av åtgärden har begränsad påverkan på byte av färdmedel, från bil till kollektivtrafik, utan dess stora effekt är i marknadsföringen av att det ska vara lätt att resa med kollektivtrafik från Simonsland.

När genomföra?

Åtgärden kan genomföras direkt och för att uppnå högre effekt ska tjänsten erbjudas över tid.

Idag	1-3 år (byggskedet)	5 år (färdigbyggt)
-------------	----------------------------	---------------------------

Hur säkerställs åtgärden?

Genom samverkan med Västrafik angående avtal om mjukvaran till informationsskyltar. Eftersom Kanico är ensam fastighetsägare i Simonsland säkerställs åtgärden genom exklusiv rätt att placera ut informationsskärmar.

Kampanjer för hållbart resande

Kampanjer inom hållbart resande och mobility management syftar vanligen till att förbättra allmänhetens förståelse av problem kopplade till färdmedelsval och de belyser ofta även vad som kan göras för att lösa dessa problem. Exempel på kampanjer är att erbjuda till exempel boende och verksamma möjligheten att resa till och från arbete med elcykel istället för bil. Kanicos roll i kampanjen kan vara initiativtagare och samordnare i syfte att locka boende och verksamheter att delta.

Åtgärden kan riktas mot en enskild eller flera grupper beroende på kampanj.

Åtgärdens effekt

Studier visar att andelen bilförare som ändrar sina resvanor vid insiktshöjande kampanjer uppskattas till 1,5-6 % och att dessa minskar sin bilanvändning med 5-20 %. Det innebär att andelen bilresor minskar med cirka 0,1 till 1,0 % i hela den grupp som kampanjen vänder sig till, d v s en liten varaktig effekt kan uppnås hos en stor grupp människor.

När genomföra?

Åtgärden kan genomföras direkt till befintliga hyresgäster, under byggskedet och efter nytillkommande byggnader är uppförda.

Idag	1-3 år (byggskedet)	5 år (färdigbyggt)
-------------	----------------------------	---------------------------

Hur säkerställs åtgärden?

Det finns många olika kampanjer som kan genomföras och som riktar sig mot olika målgrupper. När Kanico vill genomföra en kampanj är det viktigt att identifiera mest lämpliga kampanjer.

Etablera bilpool och cykelpool

Åtgärden syftar till genomförandet av bilpool och cykelpool och därmed riktat mot användaren. Beroende på hur mycket ansvar Kanico vill ta för att starta upp och driva bilpool och cykelpool finns olika vägar att gå. Åtgärden riktar sig mot Kanico samt verksamma och boende inom Simonsland.

Genom dialog och samverkan med befintliga bilpooltjänster kan Simonsland utrustas med bilpool och Kanico behöver inte driva tjänsten i egen regi. Nackdelen kan vara att Kanico inte har lika stor kontroll på utformningen av tjänsten som om poolen drivs i egen regi. Om Kanico ska driva bilpoolen i egen regi är det viktigt att bokningssystemet är lätt att använda och att priser är konkurrenskraftiga jämfört med att resa med egen bil. Viktigt oavsett vem som driver tjänsten är det viktigt att säkerställa bilpool i Simonsland under längre tid för att skapa kontinuitet och vana bland användarna. Bilpoolen bör innefatta både elbilar och ”vanliga” bilar.

Även för cykelpooler finns det befintliga tjänster som Kanico kan köpa in och använda. Alternativet är att Kanico köper in cyklar till poolverksamhet och skapar en bokningsplattform. Cykelpoolen bör ha konventionella cyklar, elcyklar och lådcyklar för att inbegripa många typer av behov.

Åtgärdens effekt

Studier visar att andelen bilförare som ändrar sina resvanor vid insiktshöjande kampanjer uppskattas till 1,5-6 % och att dessa minskar sin bilanvändning med 5-20 %. Det innebär att andelen bilresor minskar med cirka 0,1 till 1,0 % i hela den grupp som kampanjen vänder sig till, d v s en liten varaktig effekt kan uppnås hos en stor grupp människor.

Effekten av att erbjuda cykelpool i ett begränsat geografiskt område som Simonsland finns lite information om. Det är därför svårt att uppskatta effekten men med bra utförande kan cykelpool innebära att användaren ersätter vissa av sina bilresor till och från arbetsplatsen.

När genomföra?

Åtgärden kan genomföras direkt genom att skapa ekonomiska ramar för att starta upp bilpool och cykelpool. Eftersom effekten med bilpool och cykelpool ökar då tjänsten finns på plats vid inflyttning bör införandet ske så tidigt som möjligt.

Idag	1-3 år (byggskedet)	5 år (färdigbyggt)
-------------	----------------------------	---------------------------

Hur säkerställs åtgärden?

Oavsett inom vilken form bilpool och cykelpool drivs är det viktigt att tjänsten finns i Simonsland under en längre tid.

Reglering av bilparkering

Tillgängligheten till parkering är ett av de starkaste styrmedlen mot att minska andelen bilresor. De bilparkeringsplatser som finns och kommer att finnas inom Simonsland föreslås därför vara prissatta så att merparten av kostnaden betalas av de som vill ha parkeringsplats och att man betalar för den tid man faktiskt parkerar. Syftet är att synliggöra kostnaden för parkering och påverka de enskildes val av färdmedel, genom att tvinga dem till dagliga beslut om betalning för parkering.

Åtgärden riktas mot verksamma inom Simonsland.

Åtgärdens effekt

Effekten av avgiftsreglering är att medvetengöra kostnaden för parkering och tillsammans med åtgärder som underlättar att resa till fots, med cykel och kollektivtrafik motivera till att resa mer hållbart.

När genomföra?

Åtgärden kan genomföras idag för att öka effekten när de nya byggnaderna i Simonsland är uppförda.

Idag	1-3 år (byggskedet)	5 år (färdigbyggt)
-------------	----------------------------	---------------------------

Hur säkerställs åtgärden?

Genom dialog med Borås Stad och parkeringsbolaget i Borås.

Säkra tillgängligheten under byggtid

Åtgärden innebär att prioritera tillgänglighet, säkerhet och trygghet på allmän platsmark under byggskedet samt att uppmuntra till resande till fots, med cykel och med kollektivtrafik. Det är även viktigt att tillgängligheten till bilpool och cykelpool säkerställs under byggskedet.

Genom att tillgängligheten prioriteras för fotgängare, cyklister och kollektivtrafikresenärer finns möjligheter att få vanebilister att välja annat färdmedel, inte bara under byggtiden utan även efter färdigställande.

Åtgärdens effekt

Det finns inga effektsammanställningar för åtgärden men tillsammans med andra åtgärder kopplat till ökat resande till fots, med cykel och kollektivtrafik förstärks effekterna.

När genomföra?

Åtgärden sker under byggskedet fram till färdigställande av allmän platsmark.

Idag	1-3 år (byggskedet)	5 år (färdigbyggd)
------	----------------------------	--------------------

Hur säkerställs åtgärden?

Åtgärden säkerställs genom att upprätta en plan för tillgänglighet under byggskedet.

Lånecyklar inom verksamhet

Åtgärden syftar till att uppmuntra kommande hotellverksamhet att erbjuda lånecyklar till sina gäster, företrädesvis utan kostnad för gästerna. Genom att hotellet marknadsför detta kan gäster lättare välja bort bilen till förmån för andra färdmedel och därmed minska behovet av bilparkering.

Åtgärdens effekt

Studier visar att de som använder lånecykel-systemet i Stockholm ersätter 5 % av sina tidigare bilresor med cykel. Lånecyklar är en del marknadsföringen av området och tillhörande verksamheter att hållbarhet är i fokus i Simonsland.

När genomföra?

Åtgärden sker under byggskedet fram till färdigställande av allmän platsmark.

Idag	1-3 år (byggskedet)	5 år (färdigbyggt)
------	---------------------	---------------------------

Hur säkerställs åtgärden?

Åtgärden säkerställs genom tät dialog och samverkan med kommande hotellverksamhet.